

ТРЕВОЖНИ ХОРА

FOLK MED ÅNGEST

Copyright © Fredrik Backman, 2019

Published by agreement with Salomonsson Agency

© Любомир Гиздов, *превод от шведски*

© Дамян Дамянов, *дизайнер на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2019

ISBN: 978-954-28-3058-0

Фредрик Бакман

ТРЕВОЖНИ ХОРА

Превод от шведски: Любомир Гузгов

 ciela

*Посвещавам тази книга на гласовете в главата си,
моите най-чудати приятели.
И на съпругата ми, която живее с нас.*

ГЛАВА 1

Банков обир. Заложническа драма. Стълбище, пълно с полицаи, на път да нахлуят в апартамент. Лесно се стигна дотук, много по-лесно, отколкото може би си мислят хората. Всичко необходимо беше просто една много, много лоша идея.

Това е история за много неща, но най-вече за идиоти. Ето защо още тук трябва да се отбележи, че винаги е твърде лесно да обявим другите хора за идиоти, ако сме забравили, че почти винаги е идиотски трудно да бъдеш човек. Особено ако в живота ни има хора, заради които самите ние се опитваме да бъдем що-годе добри хора.

Защото в днешно време от всички нас се очаква да се справяме с непонятно много неща. Трябва да имаме работа и жилище, и семейство, и чисто бельо, и да плащаме данъци, и да помним паролата за скапания уайфай. Някои от нас така и не успяват да се справят с целия този хаос. Животът си тече, Земята препуска с два милиона километра в час през Космоса, а ние треперим паникьосано на повърхността ѝ като изгубени чорапи. Сърцата ни са сапуни, които изпускаме, ако се отпуснем дори за секунда, а те се плъзват някъде далеч и се влюбват или разбиват просто така. Нямаме контрол. Затова се научаваме да се преструваме постоянно: на работа, в брака, с децата и с всичко останало. Преструваме се, че сме нормални, образовани, че разбираме какво озна-

чава „ниво на амортизация“ и „темп на инфлация“. Че знаем как се прави секс. Истината е, че знаем за секса точно толкова, колкото и за USB кабелите, а с малките гадове винаги се получава от четвъртия път. (Не, не, не, да, ВЛЕЗЕ!) Преструваме се, че сме добри родители, а единственото, което правим в действителност, е да даваме на хлапетата храна, дрехи и мъмрене, ако налапат дъвка, която са намерили на земята. Едно време сме имали аквариум с рибки, които са умрели до една, а не знаем за децата повече, отколкото за рибките, така че тази отговорност ни плаши до смърт всяка сутрин. Нямаме план, просто се опитваме да изкараме до края деня, защото утре идва нов.

Понякога ни боли, боли ни ужасно поради единствената причина, че не се чувстваме добре в кожата си. Понякога ни обзема паника, защото има сметки за плащане и трябва да бъдем възрастни, а не знаем как, и е отчайващо лесно да се провалим.

Всички обичаме някого, а на всички, които сме обичали някого, ни се е случвало да будуваме обезверено, като се мъчим да намерим начин и сили да продължим да бъдем хора. Понякога това ни кара да правим неща, които впоследствие изглеждат непонятни, но тогава са ни се стрували като единствения изход.

Просто една много, много лоша идея. Това е всичко необходимо.

Една сутрин например трийсет и девет годишен човек излезе навън с пистолет в ръка и фактът, гледан от разстоянието на времето, наистина си е смайваща идиотщина. Това е история за заложническа драма, но не такава беше идеята. Или тъй де, идеята беше да има история, но не и заложническа драма. Идеята беше да се осъществи банков обир. Но стана така, че всичко отиде леко по дяволите, както поня-

кога става с банковите обири. И трийсет и девет годишният човек побягна, без да има план за бягство, а за плановете за бягство важи същото, което майката на обирджията винаги казваше, когато детето ѝ забравеше кубчета лед и резенчетата лимон в кухнята и трябваше да изтича обратно: „Каквото нямаш в главата, трябва да компенсираш с краката!“ . (Необходимо е да се отбележи, че когато тя почина, толкова голяма част от организма ѝ се състоеше от джин с тоник, че отказаха да я кремират поради опасност от експлозия, но това не означава, че приживе не бе давала добри съвети.) Та след банковия обир, който не се превърна в банков обир, дойде полицията, разбира се, и обирджията се затича по тротоара с всички сили, пресече улицата и влезе през първата възможна врата. Може би е малко сурово да наречем обирджията „идиот“ само заради това, но... сами виждате. Постъпката определено не беше адски умна. Вратата водеше към стълбище, което нямаше други изходи, така че обирджията нямаше друг избор, освен да продължи нагоре. От значение е, че обирджията беше в нормалната за трийсет и девет годишен човек кондиция. С други думи, не беше от светските трийсет и девет годишни, които се справят с кризата покрай приближаващия им четиресети рожден ден, като си купуват неприлично скъпи панталони за колоездене и шапки за плуване, защото имат черна дупка в душата си, която се храни със снимки в Инстаграм. По-скоро беше от трийсет и девет годишните, които ежедневно консумират сирене и пшенично брашно в такива количества, че чисто медицински хранителните им навици би трябвало да се категоризират като вик за помощ, а не като диета. Съответно, когато обирджията стигна до последния етаж с всичките си жлези, широко отворени, беше с дишане, което можеше да бъде асоциирано с онези социални клубове, в които се влиза с тайна парола,

прошепната през тесен отвор във вратата. Към този момент шансовете да се измъкне от полицията, бяха, меко казано, несъществуващи.

Но обирджията взе че се обърна и видя, че вратата на един от апартаментите беше отворена. Въпросният апартамент беше обявен за продан, а в него се провеждаше оглед и беше пълен с потенциални купувачи, които се надяваха на добра сделка. Обирджията влезе вътре, потен и задъхан, и размаха пистолета във въздуха. Ето как се стигна до заложническата драма.

И така, стана каквото стана. Полицията обгради сградата, появиха се журналисти, имаше телевизионно излъчване от мястото на събитието. Всичко продължи няколко часа. После обирджията се предаде, разбира се. Нямахме друг избор. Всичките осем заложници – седем купувачи и една брокерка, бяха освободени. Няколко минути по-късно полицията шурмува апартамента. Но той беше празен.

И никой не знае къде се е дянал обирджията.

Общо взето това е всичко, което трябва да знаеш предварително. Сега започва историята.

ГЛАВА 2

Преди десет години един мъж стоеше на мост. Историята не е за този мъж. Не е нужно да мислиш за него в този момент. Разбира се, сега не можеш да спреш да мислиш за него, това е като да ти кажат „не мисли за сладки“ – веднага започваш да мислиш за сладки. Не мисли за сладки!

Достатъчно е да знаеш, че преди десет години един мъж стоеше на мост. Беше се качил на парапета, високо над водата, в самия край на живота си. Повече не мисли за това. Мисли за нещо по-приятно.

Мисли за сладки.

ГЛАВА 3

Денят преди новогодишната нощ е. В стая за разпити в полицейското управление в един неособено голям град седят полицаи и брокерка. Полицаят изглежда на не повече от двайсет години, но вероятно е по-стар. Брокерката изглежда като да е прехвърлила четиресетте, но вероятно е по-млада. Униформата на полицаия е малко тясна, самото на брокерката е малко широко. На брокерката като че ѝ се иска да се намира някъде другаде, а след последните петнайсет минути от разговора на полицаия като че ли също му се иска тя да се намира някъде другаде. Брокерката се усмихва нервно и отваря уста, за да каже нещо, а полицаият вдишва и издишва по начин, който би могъл да се определи както като въздишка, така и като подсмърчане.

– Просто отговори на въпроса – моли той.

Брокерката кимва рязко и възкликва:

– Окей?

– Просто отговори на *въпроса!* – повтаря полицаият с изражение, обичайно за зрели мъже, които като деца са се разочаровали от живота по някаква причина и после така и не са могли да се отърсят от това усещане.

– Попита как се казва агенцията ми за имоти! – настоява брокерката и барабани очаквателно с пръсти по масата, от което на полицаия му се приисква да я замери с нещо остро.

– Не, не съм, попитах дали *извършителят*, който те взе за *заложник* заедно с...

– Казва се „ОКЕЙ“! Схващаш ли? Защото, когато си купиш апартамент, искаш всичко да е ОКЕЙ, нали? И когато вдигам телефона, казвам: „Здрасти, това е агенция за недвижими имоти „Окей“. ОКЕЙ ли е всичко?

Разбира се, брокерката преди малко е преживяла травмираща случка, била е заплашена с пистолет и държана за заложник, това би могло да накара всеки да почне да бърбори. Полицаят се опитва да прояви търпение. Притиска слепоочията си с палци, сякаш се надява, че те са като две копчета и ако ги държи натиснати едновременно в продължение на десет секунди, реалността ще се върне към фабричните си настройки.

– До... бре. Но сега трябва да ти задам няколко въпроса за апартамента и извършителя – простенва той.

Неговият ден също беше тежък. Управлението е малко и ресурсите са ограничени, но полицаите тук не са некомпетентни. Именно това се опита да обясни по телефона на някакъв началник на началник веднага след заложническата драма, но това, разбира се, се оказа безпредметно. Ще изпратят специален екип от Стокхолм, който да поеме цялото разследване. Началникът не наблегна на „специален екип“, а на *Стокхолм*, като го каза така, сякаш това да си от столицата, беше някаква суперсила. По-скоро е диагноза, мисли си полицаят. Палците му се насочват към веждите. Това тук е последният му шанс да покаже на началството, че може да се справи сам, но как да стане, ако всички свидетели са като този човек тук?

– Окидок! – изчуруликва брокерката, все едно това е дума.

Полицаят се заглежда в записките си.

– Не е ли странно време за оглед на апартамент? Един ден преди новогодишната нощ?

Брокерката тръсва глава и се ухилва.

– За агенция за недвижими имоти „Окей“ няма лоши дни!

Полицаят вдишва дълбоко, няколко пъти.

– Добре. Да продължим нататък: когато видя извършителя, каква беше първата ти реак...

– Нали първо щеше да ме питаш за апартаментата? Каза „апартаментата и извършителя“, та си помислих, че апартаментът ще е първ...

– Добре! – изръмжава полицаят.

– Добре! – изчуруликва брокерката.

– Във връзка с *апартаментата*: добре ли си запозната с разпределението на помещенията?

– Естествено, нали съм брокер! – казва брокерката, но успява да се спре, преди да е добавила „от агенция за недвижими имоти „Окей“! ОКЕЙ ЛИ Е ВСИЧКО?“, тъй като полицаят вече изглежда, сякаш му се иска мунициите в служебното му оръжие да не бяха толкова лесни за проследяване.

– Можеш ли да го опишеш?

Брокерката грейва.

– Мечта! Тук говорим за уникална възможност за придобиване на ексклузивно жилище в спокоен квартал, но все пак близо до пулса на големия град. Открит план! Много светлина!

Полицаят я прекъсва.

– Имам предвид дали има килери, скрити складови помещения, такива неща...

– Не харесваш откритите планове? Обичаш стени? Няма нищо лошо в стените! – отговаря брокерката окуражително, но все пак тонът ѝ загатва, че съдейки по нейния опит, хората, които обичат стени, са същите като хората, които обичат високи огради.

– Има ли например гардероби, които не са...

– Споменах ли колко е светъл?

– Да.

– Научните изследвания показват, че светлината ни прави щастливи! Знаеше ли това?

Полицаят като че ли не иска да му натрапват излишна светлина. Някои хора предпочитат сами да решават колко щастливи да бъдат.

– Може ли да се придържаме към темата?

– Окидок!

– В апартаента има ли помещения, които не са отбелязани на чертежа?

– И районът е изключително подходящ за деца!

– Това какво общо има?

– Просто исках да го спомена. ОКЕЙ, нали знаеш. Изключително подходящ за деца! Или, така де... с изключение на заложническата драма днес. Но ако не броим това, кварталът е чуден! Пък и децата, такова, обичат полицейски коли!

Брокерката размахва щастливо ръка във въздуха и имитира полицейска сирена.

– Мисля, че това е мелодията на камиона за сладолед – отбелязва полицаят.

– Сещаш се какво имам предвид – настоява брокерката.

– Ще те помоля просто да отговаряш на въпросите.

– Извинявай. Какви бяха въпросите, значи?

– Колко точно е голям апартаментът?

Брокерката се усмихва объркано.

– Няма ли да ме питаш нещо за обирджията? Мислех, че ще говорим за обира.

Полицаят прехапва устни толкова силно, че изглежда, все едно се опитва да диша през ноктите на краката си.

– Разбира се. Окей. Разкажи ми за извършителя. Каква беше първата ти реакция, ког..

Брокерката го прекъсва ентузиазирано:

– Обирджията? Да! *Обирджията* влетя право в апартамента по време на огледа и насочи пистолет към всички ни! Знаеш ли защо?

– Не.

– Открит план! Иначе не би могъл да се прицели във всички ни *едновременно!*

Полицаят масажира веждите си.

– Добре, да опитаме така: има ли добри скривалища в апартамента?

Брокерката мига толкова бавно, че човек би останал с впечатлението, че току-що се е научила как се прави.

– Скривалища?

Полицаят накланя глава назад и се взира в тавана, стиснал зъби. Майка му винаги е казвала, че полицаите са просто момчета, които така и не са се сдобили с нови мечти. На всички момчета им задават въпроса „Какъв искаш да станеш, като пораснеш?“ и почти всички поне веднъж отговарят „Полицай!“, но повечето порастват и им идва акълът. За миг му се иска и с него да бе станало така, тогава дните му може би нямаше да са толкова сложни, семейните отношения също. Трябва да се знае, че майка му винаги се е гордела с него, и не тя беше недоволната от избора му на професия. Тя беше свещеник и нейната работа също беше нещо повече от чисто и просто препитание, така че го разбираше. Баща му бе този, който не искаше той да слага униформа. Разочарованието може би още тежи на младия полицай. Изглежда изтощен, докато вдига поглед към брокерката:

– Да. Това се опитвам да ти обясня. Смятаме, че извършителят все още се намира в апартамента.

ГЛАВА 4

Истината е, че когато обирджията се предаде, всички заложници бяха освободени едновременно – брокерката и потенциалните купувачи. Един полицаей стоеше на пост във входа, докато излизаха. Заложниците затвориха вратата след себе си и тя се заключи, след което те продължиха спокойно надолу по стълбите, излязоха на улицата и насядаха в очакващите ги полицейски автомобили, които ги отведоха в управлението. Полицаят във входа изчака, докато колегите му се качат при него. После парламентьорът звънна на обирджията. Малко след това полицаите нахлуха в апартамента – само за да открият, че е празен. Балконската врата беше заключена и всички прозорци бяха затворени, а нямаше друг изход навън.

Не беше нужно да си от Стокхолм, за да се досетиш бързо-бързо, че или някой от заложниците беше помогнал на обирджията да избяга, или той изобщо не беше избягал.

ГЛАВА 5

Окей. Един мъж стоеше на мост. Мисли за това. Беше написал писмо, което прати по пощата, после за-кара децата си на училище, качи се на парапета и погледна надолу. Десет години по-късно несполучил банков обир-джия взе осем души за заложници по време на оглед. Ако човек застане на този мост, може да види чак до балкона на въпросния апартамент.

Разбира се, всичко това няма нищо общо с теб. Или всъщност има малко общо. Защото си обикновен, приятен човек, нали? Какво щеше да направиш, ако беше видял някой да стои на парапета на моста? В такъв момент няма правилно и грешно, не е ли така? Просто щеше да направиш каквото и да е, за да му попречиш да скочи. Дори не го познаваш, но хората притежават вроден инстинкт да не оставят другите да отнемат живота си, които и да са те.

Затова щеше да се опиташ да поговориш с него, да спечелиш доверието му, да го убедиш да се откаже. Защото и ти си изпитвал тревога, и ти си имал дни, когато те боли на места, които не се виждат на рентгенови снимки, без да можеш да го обясниш дори на хората, които те обичат. Някъде дълбоко, в спомени, които може би отричаме дори пред самите себе си, много от нас знаят, че от мъжа на моста ни дели по-малко, отколкото ни се иска. Повечето възрастни са имали наистина черни мигове. Дори адски щастливите хора

не са щастливи през цялото шибано време, знаеш го. Затова би се помъчил да го спасиш. Защото човек може да спре да живее по погрешка, но за да скочи, се иска воля. Трябва да се качи на нещо високо и да направи крачка напред.

Ти си добър човек. Не би стоял отстрани.